

UN MODEL DE PROJECCIÓ INTERNACIONAL D'ANDORRA
I LA SEVA LLENGUA OFICIAL:
EL LECTORAT DE CATALÀ DE LA UNIVERSITAT CAROLINA DE PRAGA
(DESCRIPCIÓ I CARACTERÍSTIQUES: PERÍODE 1999-2005)

Andreu BAUÇÀ I SASTRE
Lector de català a la Universitat Carolina de Praga
Departament d'Ensenyament Superior Govern d'Andorra

1. INTRODUCCIÓ

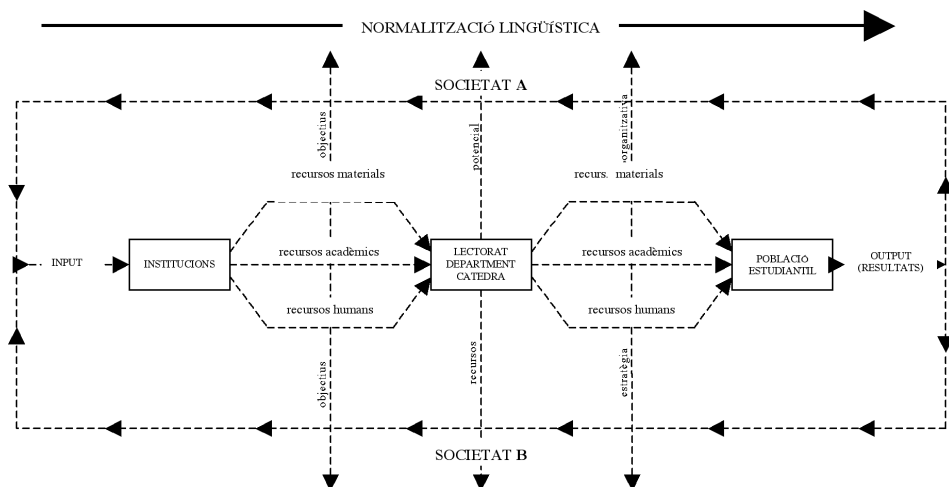
El present article és un estudi sistemàtic de l'impacte i la significació del lectorat de català de la Universitat Carolina de Praga (República Txeca) en la promoció de la llengua i la cultura d'Andorra (dins el marc més general de la cultura catalanoparlant), en el període comprès entre octubre del 1999 i juny del 2005.

A partir d'un model cíclic que inclou el lectorat de català com un instrument de primer ordre en el procés global de normalització lingüística, s'analitzen cadascun dels estadis i dels agents implicats, amb una atenció especial als aspectes de recursos, gestió i resultats.

L'estudi, que finalitza amb unes conclusions prou clares i contundents, s'aixeca, així mateix, i molt particularment, com un document crític que aporta orientacions útils per aconseguir més eficiència del lectorat en el futur.

2. MODEL ANALÍTIC

Els lectorats de català, plataformes de projecció externa de la llengua i la cultura, són una eina clau en la consecució de resultats positius en qualsevol procés global de normalització lingüística.

Els elements principals que integren aquest sistema són els següents:

1. Medi

El lectorat (o ens encarregat de promocionar el català) es troba en un medi caracteritzat per una interacció constant entre la societat A (catalanoparlant) i la societat B (l'estrangera on es localitza el lectorat).

2. Procés

El procés inclou tres estadis principals:

a) Recursos

Amb uns objectius concrets, tota una sèrie d'institucions destinen inicialment i de manera directa, tres tipus de recursos al lectorat (o, en tot cas, a l'ens encarregat de promocionar el català): materials (econòmics, principalment), acadèmics (estatus *oficial* atorgat a aquesta projecció) i humans (persones).

Les característiques particulars de la interacció entre la societat A i la B produeix, a més a més, els anomenats *recursos potencials*, és a dir, tots els recursos que, sense ser destinats directament per les institucions promotores, es troben en el medi i poden ser teòricament aprofitats pel lectorat (o per l'ens encarregat de promocionar el català).

b) Gestió de recursos

El lectorat (o l'ens encarregat de promocionar el català) és el motor, el catalitzador, l'agent responsable de la gestió de tots aquests recursos, mitjançant una estratègia organitzativa concreta que hauria de tenir en compte els objectius inicials fixats per les institucions promotores.

c) Resultats

La gestió d'aquests recursos incideix directament sobre una població estudiantil determinada, tot produint uns resultats (més o menys allunyats dels objectius fixats en un principi), els quals, alhora, i a través d'un sistema cíclic, afecten novament l'*input* o recursos destinats per les institucions promotores i, en definitiva, tot el procés global de normalització lingüística.

3. UN CAS PRÀCTIC: EL LECTORAT DE CATALÀ DE LA UNIVERSITAT CAROLINA DE PRAGA

El lectorat de català de la Universitat Carolina de Praga, cinquè intent d'introducció d'estudis de catalanística en aquesta institució,¹ sorgeix a escala pràctica el 1991, gràcies a la proposta que presenta al Govern d'Andorra l'empresa de producció i comercialització de productes farmacèutics de capital andorrà i propietat alemanya Promocions Mèdiques Andorranes, SL (PRO.MED.AND), i, a escala oficial, dos anys més tard, el 1993, amb la signatura d'un conveni de col·laboració específic entre el Govern i la Universitat el 4 de novembre de 1993, a partir de la proposta presentada pel Govern.²

A partir d'aquest estadi, i a efectes pràctics, serà molt útil la comparació amb el cas particular de la situació dels estudis de catalanística a la Universitat Eötvös Loránd de Budapest (Hongria).³ A diferència del cas txec, i en aquest sentit, a Budapest la petició d'obertura del lectorat de català es produeix a instàncies de la mateixa institució acadèmica, en què ja hi havia una arrelada i intensa tradició catalanística (Faluba, 2004), tret que, com veurem, tindrà unes conseqüències cabdals.

3.1. Recursos

En aquest sentit, en el lectorat de català de Praga intervenen, amb una aportació de recursos prou diferenciada, tres institucions diverses: el Govern d'Andorra, l'empresa PRO.MED.AND i, finalment, la Universitat Carolina.

Cadascuna justifica l'aportació pròpia de recursos amb uns objectius ben clars i definits, els quals, dins un sistema eficient, s'haurien d'assolir plenament al final del procés. En aquest sentit, i mentre el Govern d'Andorra persegueix unes finalitats de tipus politiconacional (promoció externa de la llengua i cultura de l'únic Estat en el món que té el català com a única llengua oficial, per tal com aquesta projecció internacional afecta inevitablement el prestigi interior de la llengua, tot contribuint així a una normalització interna), les finalitats de l'empresa són, per contra, de caràcter més cultural (labors de mecenatge en la promoció de la

1. El primer va tenir lloc al tombant del segle XIX, amb el poeta Vrchlický, primer traductor de Verdager al txec, el qual hi va impartir cursos no regulars de literatura catalana durant un o dos anys. Posteriorment, als anys 30 del segle XX, apareix el professor Rudolf Jan Slabý, primer lector de català a la Universitat Carolina de Praga. El va seguir Diana Moix, filla d'exiliats catalans, a la dècada dels 60. I, finalment, el professor Bohumil Zavadil, deixeble d'aquesta última, durant l'últim quinquenni dels vuitanta (Schejbal, 2004).

2. El 17 de març del 2000 s'esdevé la renovació de l'esmentat conveni a títol indefinit i amb les mateixes característiques originals.

3. La comparació Praga-Budapest es pot considerar del tot vàlida i aplicable, car ambdós estudis es localitzen en països postcomunistes d'una desena de milions d'habitants, i en ciutats d'una dimensió bastant semblant, on l'obertura dels respectius lectorats de català no s'esdevé fins a principi de la dècada dels 90, amb la finalització de l'antic règim polític.

llengua i cultura d'un país) i, finalment, la institució acadèmica persegueix uns objectius de caràcter més acadèmic (aprofitar l'oportunitat d'ampliació de l'oferta lingüística existent, amb un mínim d'aportació econòmica).

Analitzem, tot seguit, la tipologia dels recursos esmentats i la contribució concreta de cada una de les institucions.

3.1.1. Recursos humans

El Govern d'Andorra, a través de l'Àrea de Formació d'Adults, del Ministeri d'Habitatge, Joventut, Ensenyament Superior i Recerca, és el responsable de la selecció i la cobertura de les despeses (amb l'ajut de l'empresa patrocinadora) del lector de llengua catalana (catalanoparlant d'origen).⁴

D'altra banda, la Universitat Carolina, tot aplicant la secció final de l'apartat primer del conveni amb el Govern,⁵ assigna per compte propi, i des del curs 1999-2000, un lector txec de literatura en català als estudis de catalanística, el Sr. Marek Říha.⁶

La diferència amb el cas hongarès és prou clara: si a Praga els recursos humans abracen únicament dos lectors externs (un dels quals és assignat per la mateixa Universitat), a Budapest, en canvi, els estudis de catalanística compten amb sis individus diferents (quatre de procedents de la mateixa plantilla interna docent i dos d'externs –un dels quals, el lector, és enviat directament per l'Institut Ramon Llull).⁷

3.1.2. Recursos acadèmics

Els cursos de llengua catalana (oferts, i tal com indica el pacte primer del conveni, en dos nivells, I i II, i d'una durada de dos semestres acadèmics, amb un total de 2 hores setmanals d'ensenyament cadascun) i el d'Introducció a la literatura en català (2 hores d'ensenyament setmanal) integren l'oferta global, a escala oficial (no pas real), del Departament d'Hispaniques, del qual depenen directament.

4 És important assenyalar que el fet que Andorra sigui un Estat independent de poc més de 70.000 habitants possibilita una relació lector-administració governamental/societat andorrana/etc. immillorable, la qual repercuteix alhora positivament en la tasca desenvolupada des de Praga.

5 "... s'estableix el lectorat de català en el Departament de Romanística... amb la perspectiva d'introduir un curs de literatura en català".

6 La iniciativa és deguda a la proposta presentada pel professor Josef Forbelský (aleshores director del Departament d'Hispaniques), tot influenciat pel prestigiós "Premi Kateřina Krausová", atorgat anualment pel Departament a la millor tesina en hispaniques de la Carolina, que va guanyar el treball del Sr. Říha, "Els començaments de la catalanística txeca: L'obra de Ramon Llull i Jacint Verdaguer" (1996).

7 Totes les dades relatives a l'ensenyament del català a la Universitat Eötvös Loránd de Budapest han estat facilitades pel professor Kálmán Faluba.

Tot i que en un principi ambdós es presenten com a cursos optatius d'ampliació sols per als estudiants d'espanyol i francès (amb atorgament de crèdits, o *zápočet*), a partir del curs 2000-1 poden ser elegits, a més a més, com a cursos facultatius de segona llengua romànica (amb la realització d'un examen final, o *zkouška*). Així mateix, la possibilitat d'obtenció de crèdits amb l'estudi del català (llengua o literatura) s'estén, a partir d'aquell any, a qualsevol estudiant de l'Institut d'Estudis Romànics (integrat pels departaments de francès, espanyol, italià, portuguès i romanès).

Des d'una altra perspectiva, i davant aquestes dues assignatures úniques de la Carolina (llengua i literatura), la Universitat Eötvös Loránd de Budapest ofereix, a part d'un ampli ventall de cursos de llengua (6 nivells, conversa i cursos preparatoris per als exàmens de llengua de l'IRL), un atractiu "Programa d'especialització en filologia catalana", que inclou la docència de 12 assignatures diferents.

Per iniciativa pròpia, el Govern d'Andorra aporta així mateix un *estatus* als estudis de llengua catalana a la Carolina tot oferint la possibilitat de realitzar, des del 2002 i de manera totalment gratuïta,⁸ les anomenades Proves d'aptitud de llengua catalana de l'Àrea de Formació d'Adults, en tres nivells diferents, a cadascun dels quals correspon un diploma determinat: A, diploma de coneixements orals bàsics de llengua catalana; B, diploma de coneixements elementals orals i escrits de llengua catalana; i C, diploma de coneixements mitjans orals i escrits de llengua catalana.

És important esmentar que el fet que el Conveni signat entre el Govern d'Andorra i la Universitat inclogui cursos de llengua catalana únicament en dos nivells (bàsic i mitjà-avançat) és contradictori amb el fet que la mateixa institució governamental ofereixi als alumnes la possibilitat de realitzar proves oficials en tres nivells.

3.1.3. Recursos materials

Tot i que el Govern d'Andorra és indiscutiblement el gran promotor econòmic del lectorat (tot cobrint el salari del lector de llengua catalana i els diversos col·laboradors, el transport, la inversió en tecnologia, les despeses derivades de l'organització d'activitats culturals i didàctiques, les beques, etc.), PRO.MED.AND realitza una important tasca de mecenatge cultural amb l'aportació ingent de capital (principalment per al pagament de fotocòpies, borses d'estudi i diversos ajuts al lector de llengua catalana, entre els quals destaca l'oferiment d'allotjament i un salari addicional). La contribució econòmica de la Universitat (en concepte de salari per al lector de literatura catalana) és, en canvi, del tot simbòlica, pràcticament imperceptible i residual.

⁸ Els dos cursos anteriors es van portar a terme els exàmens del Certificat Internacional de Català, o CIC, de la Generalitat de Catalunya.

En aquest sentit, la inversió global assignada per les tres institucions va passar de 23.805 euros en el curs 1999-2000 (dels quals un 59'80% correspon al Govern, un 38'93% a l'empresa i un 1'26% -300 euros- a la Universitat), a, i en valors absoluts, 70.066 euros en el transcurs de l'any acadèmic 2004-5 (el 77'11% del qual recau sobre el Govern, el 22'46% en l'empresa i sols el 0'428% -300 euros- en la Universitat).⁹ Tenint en compte la variació del cost de la vida esdevinguda a la República Txeca i a Andorra durant aquest lapse, del 31'5%,¹⁰ podríem afirmar que, expressada en el valor que tenia l'euro el 2000, o sigui en valor constant, l'aportació total a la catalanística durant el curs 2004-5 fou de 47.995'21 euros (amb la mateixa contribució percentual que abans per a cadascuna de les institucions implicades). D'aquí es deriven quatre importants conclusions:

- 1) En termes globals (Govern, empresa i Universitat), el pressupost absolut assignat al 2004-5 és 2.94 cops superior al del 1999-2000; per contra, i en termes reals, es pot parlar només d'una xifra equivalent al doble de la referent al 1999-2000.
- 2) Durant el curs 2004-5, la inversió del Govern en el lectorat ha estat, en valors absoluts, 3.79 vegades superior a la del 1999-2000; en termes reals, per contra, el pressupost del 2004-5 només seria 2.59 cops més elevat que el del primer any acadèmic objecte d'estudi.
- 3) El pressupost assignat per l'empresa és, a escala absoluta i durant el curs 2004-5, 1.69 cops superior al del 1999-2000; en xifres reals, parlariem, en canvi, d'una superioritat equivalent a solament 1.16 vegades; i, finalment,
- 4) L'ens universitari és l'únic dels tres que, i en termes absoluts, no realitza cap mena d'augment; en efecte, en xifres reals, es podria afirmar que el pressupost del 2004-5 (205.50 euros) és un 31.50% inferior al de l'any 1999-2000: o sigui, que, realment, s'ha experimentat una desinversió.

La insignificança i el poc relleu de l'aportació econòmica de la Carolina als estudis de catalanística queda totalment palesa en comparar-la directament amb el pressupost assignat per la Universitat Eötvös Loránd de Budapest, ja 31.44 vegades superior al de Praga en relació únicament amb el que s'aporta cada any al lector de

9 Memòries del lectorat de català de la Universitat Carolina de Praga (1999-2005), arxius interns del Govern i l'empresa PRO.MED.AND.

Aquestes xifres no inclouen per a l'any acadèmic 1999-2000 les despeses derivades de la visita oficial del cap de Govern d'Andorra per a la renovació del conveni amb la Universitat (ja que es consideren extraordinàries), ni tampoc, en el curs 20004-5, les referents a l'organització del *IV Campus* a Andorra, pel fet de no estar dirigides exclusivament a estudiants del lectorat de català de Praga.

10 Tal variació s'ha calculat prenent com a índex la mitjana (31'50%) de la variació salarial entre el 1999 i el 2005 a la República Txeca, del 38'14% (Šindelka, 2005), i a Andorra, del 25% (Servei d'Estudis del Ministeri de Finances del Govern d'Andorra, 2005).

llengua catalana des de la institució acadèmica (9.432 euros, en concepte de salari addicional al de l'IRL i allotjament). Aquesta xifra augmentaria substancialment si es consideressin els altres 5 professors que hi imparteixen assignatures de catalanística, tots ells amb salaris íntegrament coberts per la mateixa Universitat.¹¹

Evidentment, la Universitat Carolina facilita de manera gratuïta l'espai (aules) per a les diverses classes de llengua i literatura. Sobre aquest tema en particular, però, en parlarem amb més detall i extensió a l'apartat següent.

3.1.4. Recursos potencials

Quant als recursos potencials (no aportats per cap de les tres institucions anteriors, però, tot i això, aprofitables), s'ha de destacar que la societat txeca, com a part de la cultura eslava més general (d'un romanticisme i una curiositat intel·lectual prou remarcables) i postcomunista (de recursos econòmics força limitats, que contempla l'*occident* com a solució de gran part dels seus problemes presents), ja té una predisposició especial a aprendre la llengua i la cultura d'Andorra.

L'intens contacte entre Txèquia i els països de llengua catalana a partir de la dècada dels 90 per l'atractiu geogràfic (principalment, la mar Mediterrània –recordem que la República Txeca és un país sense façana marítima–, però també els Pirineus, Barcelona, etc.) i econòmic (relacions laborals, turisme, etc.) d'aquests darrers, contribueix a crear, a més a més, un marc immillorable per a l'existència d'un potencial humà amb voluntat d'entrar en el món de la catalanística, amb un pes primordial del factor *relacions humanes*.

Els diversos intents d'impuls de la llengua i la literatura catalana en la Universitat Carolina de Praga just abans de l'obertura del lectorat abans descrits i la tasca acomplerta pel lectorat mateix fins al 1999 són també d'una importància cabdal en l'aportació d'intel·lectuals txecs més o menys especialitzats en l'àrea de la catalanística.¹²

Finalment, hem de subratllar que tampoc no poden oblidar-se les magnífiques possibilitats de promoció exterior del català ofertes, sense cost directe per al lectorat, per tot el planter humà i institucional existent (principalment, encara que no exclusivament) en la societat catalanoparlant.

11 Altrament interessant és la comparació que, i en aquest punt, es pot establir amb la Universitat de Brno (República Txeca), molt més petita en nombre d'estudiants i recursos, però que, tot i això, i segons les dades facilitades pel seu lector de català, David Utrera, destina directament cada any a la promoció del català al voltant de 2.000 euros.

12 En aquest sentit, destaca molt particularment la figura de Jan Schejbal, sens dubte el millor catalanista de la República Txeca, i, a més a més, un gran especialista en Andorra. De la seva ingent tasca sobresurten les 13 traduccions al txec de diverses obres de literatura catalana, així com les 14 traduccions similars per a la revista txeca *Světova literatura*. El present any 2005 s'editaran tres títols seus més traduïts del català, un dels quals, *La neu adversa*, és de l'escriptor andorrà Antoni Morell (d'aquest mateix autor ja havia traduït l'any 2000 la novel·la *Borís I, rei d'Andorra*).

3.2. Gestió de recursos

La responsabilitat de gestió dels quatre recursos abans esmentats (humans, acadèmics, materials i potencials) recau plenament en el lectorat (i en el lector) de català,¹³ a partir d'una estratègia organitzativa centrada en les anomenades *quatre pes*: *panposicionament*, promoció, pragmatisme i productivitat, que tot seguit analitzarem.

3.2.1. Panposicionament

Amb el terme *panposicionament* ens referim, bàsicament, a tres idees principals:

- 1) Enfocament en la globalitat catalanoparlant a partir del nucli andorrà: una promoció efectiva d'Andorra (bressol, centre i nucli de tot el procés) necessita el marc d'una promoció més general de tots els països de llengua catalana, per tal de fer el producte final el més atractiu possible.
- 2) Culturalitat: un lectorat de català eficient és molt més que una eina dirigida a l'organització exclusiva de classes de llengua. Tenint en compte el fet que tota llengua pertany a una cultura (i viceversa), l'ingredient cultural ha de ser a la base de l'oferta del lectorat.
- 3) Màxima accessibilitat: els estudis de catalanística han de gaudir de la màxima accessibilitat possible, tot i anar dirigits especialment a alumnes universitaris,¹⁴ però, alhora, també a tot aquell públic que, per diverses raons, s'hi pugui mostrar interessat.

3.2.1.1. Classes de llengua

Anant més enllà de les premisses oficials, i per tal d'adaptar-se als diversos nivells de les proves d'aptitud de llengua catalana del Govern d'Andorra, el lectorat ofereix, a iniciativa del lector, tres nivells de llengua, cadascun dels quals comprèn unes 100 hores lectives per grup (4 hores setmanals d'ensenyament durant dos semestres acadèmics complets).

Tal com queda reflectit als gràfics 2 i 3, la incidència d'aquesta progressiva obertura del lectorat entre el 1999 i el 2005 en el nombre d'hores lectives de català ha estat la següent:

¹³ L'àrea de literatura catalana no s'hi inclou, no solament pel poc impacte global que representa la seva activitat (tant en nombre d'estudiants -de 3 a 5 cada any-, com també per pressupost assignat -300 euros anuals), ans també perquè el centre de decisió i gestió estratègica se centra exclusivament en el lectorat de català.

¹⁴ No només a estudiants de romanística, sinó a tota la població universitària en general. Particularment interessant és, en aquest sentit, el cas d'alumnes motivats pels programes Erasmus (o per d'altres d'intercanvi acadèmic) dins l'àrea catalanoparlant, molt especialment a la ciutat de Barcelona.

- 1) El nombre total d'hores reals de català ofertes en el període 2000-4 (23) supera el nombre d'hores oficials establertes pel Govern de manera contractual (18),¹⁵ però encara molt més les permeses oficialment per la Carolina (4).¹⁶
- 2) La Universitat tolera totalment aquest excés d'hores a l'any 1999-2000, però només parcialment en els cursos successius, fet que motiva, per iniciativa del lector, l'ús del seu pis per fer les classes de llengua, especialment els seminaris orals.
- 3) El curs 2004-5 s'obre un nou capítol en les relacions lectorat-Universitat (fins aleshores caracteritzades per una filosofia del *laisser-faire, laisser-passer*), i adopta una posició activa negativa davant l'expansió experimentada, tot impeding la impartició, dins les dependències universitàries, d'un nombre setmanal d'hores lectives superior a 12.
- 4) Tot i que es mantenen les classes al pis del lector, no es cobreixen ni de bon tros les necessitats actuals reals del lectorat, les quals, i davant els enormes canvis de l'últim sexenni, necessitarien més recursos materials (hores disponibles d'Arca, l'Aula de recursos de català Carlemany, com veurem més endavant) i humans (ensenyants).

Els gràfics 4 a 7, per la seva part, reflecteixen les conseqüències de la política de *panposicionament* en relació amb el perfil dels estudiants del lectorat durant tot aquest període:

- 1) Augment general del percentatge d'alumnes no universitaris (del 16% al 28%).
- 2) Tot i que els alumnes procedents de la Universitat Carolina segueixen sent majoria, el seu pes disminueix (del 74% al 57%) alhora que s'incrementa la significació dels provinents de la Universitat d'Economia de Praga (o VŠE) del 5% al 13%.
- 3) Es produeix un clar augment dels estudiants de carreres de ciències (del 5% al 30%), en detriment dels procedents d'estudis de lletres¹⁷ (del 79% al 41%).
- 4) Aquesta caiguda de la incidència de les *lletres* va seguida per una forta davallada dels alumnes de romanística (del 42% a l'11%), hispàniques i de traducció i

¹⁵ S'ha de tenir en compte que aquestes 18 hores es refereixen a un màxim de docència global, que inclou, a més a més, i a part de la llengua, la resta de disciplines assenyalades en el Conveni: història/perspectives de futur del país, i literatura.

¹⁶ Novament ens trobem aquí amb una contradicció important, en el sentit de la no correspondència entre el nombre d'hores oficials establertes per les dues institucions, Govern i Universitat, en el marc de l'ensenyament del català.

¹⁷ Per *ciències* entenem disciplines tals com les matemàtiques, la física, la química i la biologia, l'arquitectura, la medicina, l'enginyeria i l'economia, etc., mentre que amb la denominació de *lletres* ens referim, per contra, a estudis com ara la filosofia, la filologia i la lingüística, la sociologia i la psicologia, la pedagogia, la història i la geografia, i semblants.

interpretació (del 10% al 2%). En definitiva, doncs (i això és prou significatiu), s'observa una disminució percentual de la incidència dels estudiants procedents d'institucions amb què el Govern ha formalitzat el seu conveni de col·laboració (Universitat Carolina, Institut d'Estudis Romànics, Departament d'Hispaniques i Institut de Traducció i Interpretació).

- 5) Finalment, i ara ja en relació amb el perfil lingüístic, descendeix la incidència dels estudiants amb coneixements de llengües romàniques (del 100% al 78%), però, i sobretot, dels de formació castellanoparlant (del 90% al 55%).¹⁸

3.2.1.2. *Activitats culturals*

Com ja s'ha mencionat, una de les principals característiques del *panposicionament* és l'enfocament en l'anomenada *qüestió cultural*, d'una transcendència primordial.

En termes quantitius, el lectorat ha organitzat un total de 268 activitats culturals, de les quals 68 (o sigui, una quarta part) han estat de temàtica estrictament andorrana.¹⁹ Així doncs, es pot afirmar que, i de mitjana, es comptabilitzen 44 activitats culturals per any acadèmic (11 de les quals sobre Andorra), el que equivaldria a 1 activitat diferent cada 3,7 dies (o el que és el mateix, quasi 2 actes culturals diversos per setmana).

Des d'una altra perspectiva, i per entendre millor la seva rellevància, tal ímpetu organitzatiu ha generat un total de 45 desplaçaments internacionals per raó de gènere/activitat (23 dels quals, un 51%, fan referència a activitats sobre Andorra), i aquests, a la vegada, han comportat (un mínim de)²⁰ 246 persones desplaçades (de les quals, un nombre igual o superior a 71 -29%- són de procedència andorrana). En xifres mitjanes, es podria afirmar aleshores que cada any s'han organitzat 7,5 activitats culturals amb desplaçament internacional de 41 persones (posat d'una altra manera, cada 4 dies ha arribat -principalment- de l'àmbit catalanoparlant una persona nova al lectorat).²¹

18 Tret rellevant, per exemple, per a la competència lingüística requerida del lector de català (els resultats assolits amb l'ús d'un mitjà com ara l'espanyol o el francès no serien òptims; tot i que l'ideal seria el coneixement de la llengua txeca, sempre es necessitaria, com a mínim, una bona competència comunicativa en anglès).

19 Aquesta xifra és més que considerable si es tenen en compte el gran nombre d'actes realitzats, la potencialitat d'Andorra en relació amb les seves dimensions, com també, finalment, a la gran manca d'especialistes sobre aquest país existents a la República Txeca (l'únic, de fet, és Jan Schejbal), la qual cosa comporta necessàriament desplaçaments amb costoses repercussions econòmiques.

L'obligació d'impartir un "curs d'història andorrana i perspectives de futur del país", establerta al pacte primer del conveni del Govern d'Andorra amb la Universitat Carolina queda més que coberta amb aquesta incipient activitat cultural sobre el copríncipat pirinenc.

20 Malauradament, en algunes activitats no s'ha pogut comptabilitzar la xifra exacta d'individus involucrats.

21 Les xifres inclouen també els desplaçaments generats per activitats diplomàtiques.

La importància estratègica d'aquests desplaçaments internacionals (la gran majoria dels quals, i com ja s'ha dit, afecten persones catalanoparlants d'origen) és prou significativa, car ofereixen a l'estudiant txec, i dins del seu propi territori, l'excel·lent oportunitat d'immersió en un context catalanoparlant real (amb interacció personal amb individus *del país*), fora de l'ambient més o menys *artificial* (i, en aquest sentit, no tan atractiu) de les aules.

Quant a l'aspecte qualitatiu (naturalesa dels actes), la situació és la següent. A títol orientatiu, cal destacar només que una tercera part (34%) de tot aquest volum cultural s'ha canalitzat a través de conferències, un 15% mitjançant cursos, el mateix pes representen l'organització de col·loquis i congressos, i les projeccions audiovisuals; les actuacions artístiques han suposat un 12% del total; en les activitats lúdiques, per la seva part, hi participen amb una proporció del 9% i, finalment, i amb un percentatge del 6% trobem la realització de tallers d'índole diversa.²²

Entre les activitats culturals més remarcables²³ cal mencionar les següents:

1. II Col·loqui de catalanística txeca

Molt més ambiciós que el primer, aquest congrés, celebrat entre el 16 i el 18 d'abril del 2004 a la Universitat Carolina de Praga, va tractar el panorama global dels estudis de catalanística a Europa, amb una referència especial a l'ensenyament universitari ofert per la xarxa de lectorats de català. Amb un pressupost aproximat d'uns 7.135 euros,²⁴ l'esdeveniment va comptar amb la participació de 34 ponents, un total de 70 inscripcions (en qualitat de públic assistent) i la representació de 12 països diversos (Andorra, Estat espanyol, República Txeca, Alemanya, Regne Unit, Hongria, Polònia, Romania, França, Suècia, Rússia i Itàlia).

Un sopar de gala ofert pel Govern d'Andorra a tots els participants i un concert musical del cantant andorrà Jordi Botey hi van donar un toc especial.

2. Cursos intensius de romanística

També hi sobresurten molt particularment dos cursos intensius de romanística del doctor en filologia romànica Xavier Frías-Conde: el primer, "Curs d'iniciació a la lingüística iberoromànica", entre el 14 i el 17 d'abril del 2003, amb un total de 20 hores de durada i una inscripció global de 30 estudiants; i el segon, "An

²² Una relació detallada d'aquestes activitats es pot consultar a la pàgina web del lectorat, *Epl*, sobre la qual parlarem posteriorment: <http://www.epep.cz>

²³ Per la importància acadèmica i intel·lectual, per la projecció d'Andorra i, en definitiva, pel notable consum de recursos que han implicat.

²⁴ Cost de l'organització de l'acte per al Govern d'Andorra (segons dades dels arxius interns d'aquest govern).

Introduction to Romance Syntax (according to Generative Grammar)”, entre el 18 i el 20 de març del 2005, amb 30 hores lectives i 33 persones inscrites.

3. *Seminaris de traducció poètica txec-català i català-txec*

A partir de la col·laboració de 6 institucions diverses (Govern d'Andorra, Universitat Carolina de Praga, Universitat Masaryk de Brno, Institució de les Lletres Catalanes, Govern de les Illes Balears i LAF, o Literature Across Frontiers), entre el 22 i el 25 d'abril del 2003 van tenir lloc a Praga (i a Brno) una sèrie de seminaris i tallers sobre traducció del txec al català i viceversa que van donar als estudiants del lectorat l'oportunitat única d'entrar en interacció directa amb quatre poetes procedents d'altres indrets del territori catalanoparlant (Andorra, País Valencià, Catalunya i les illes Balears), d'una forma molt didàctica i original.

4. *Activitats de promoció d'Andorra*

I, finalment, i ja en relació més directa amb la promoció andorrana, cal esmentar: la celebració anual, des del curs 2002-3 i puntualment cada 14 de març, de la Diada de la Constitució andorrana a Praga, amb un repertori bastant atractiu d'activitats (que abracen des de conferències fins a tallers pràctics sobre diversos temes i projeccions audiovisuals); la commemoració, el 6 de maig del 2002, del desè aniversari d'existència del lectorat, amb la inauguració, per part d'una important delegació diplomàtica d'Andorra (Pere Cervós, ministre d'Educació, Cultura, Joventut i Esports; Josep Bardina, secretari d'Estat; Roser Bastida, directora d'Educació; i Meritxell Mateu, en qualitat d'ambaixadora a la Unió Europea), d'Arca, l'Aula de recursos de català Carlemany, i la monumental exposició *Andorra, cruïlla de cultures* (oberta al públic entre el 6 de maig i el 7 de juny del 2002 i amb un pressupost aproximat de 12.000 euros); la memorable actuació de l'esbart dansaire Sant Romà d'Encamp (activitat que va suposar per a les arques públiques una despesa aproximada de 10.300 euros); diverses gimcanes excursionistes amb proves teòriques i pràctiques sobre la realitat política, cultural i històrica del país dels Pirineus; concursos virtuals, a través de la pàgina web *Ep!*, sobre Andorra, etc.

3.2.2. *Promoció*

La promoció del lectorat i de tota l'activitat que desenvolupa es realitza sobre la base de sis aspectes primordials:

1. *Imatge institucional d'Andorra*

Es té una cura especial que tots els actes organitzats, des de les classes de llengua fins a les accions ja de contingut més pròpiament cultural (siguin o no de contingut andorrà), estiguin sempre presidides pel Govern d'Andorra, entitat que hi aporta, com a mínim, la imatge institucional (o, i ara ja fent ús d'una coneguda expressió txeca, “třešnička na dortu”: dit d'una altra manera, la “cirera sobre el pastís”).

És especialment rellevant en aquest sentit (conseqüència directa del *miracle* que una societat de prop més de 70.000 habitants sigui alhora estat independent), la relativa facilitat d'organitzar actes d'interacció amb els estudiants amb participació de categories polítiques tan elevades com la de ministre, secretari d'Estat, etc., la qual cosa, indubtablement, contribueix a donar un prestigi excepcional a la llengua objecte d'estudi.

2. *Projecció dels cursos i activitats organitzades*

En aquest sentit, el lectorat es pot comparar perfectament amb una empresa, la qual intenta la *comercialització* d'un producte específic (la llengua i la cultura d'Andorra, dins del marc del context més general dels països de llengua catalana). Per assolir aquest objectiu, es requereixen uns canals adequats de projecció, que facin un esment especial a *oferir*, en un procés molt similar al de màrqueting, aquest *producte* de la manera més atractiva possible al futur *consumidor/client* (l'estudiant potencial). Aquests canals són els següents:

- a) La distribució de cartells propagandístics dels cursos en tots els departaments i facultats de la Universitat Carolina, com també en altres institucions acadèmiques de Praga, per a la promoció inicial del lectorat.²⁵
- b) L'ús regular de mitjans com ara el correu electrònic o els missatges de mòbil per a la promoció de l'oferta lingüística i cultural.²⁶
- c) Impacte mediàtic: projecció del lectorat als mitjans de comunicació de masses (premsa, televisió, ràdio, etc.), tant txecs com també andorrans i, en general, de tots els països catalanoparlants.
Destaca, en aquest sentit, la presència d'un equip de TV3, amb Miquel Calçada i Olivella (el popular Mikimoto) a la inauguració dels cursos de català de l'octubre del 2003.²⁷
- d) Elaboració d'una pàgina web pròpia, *Ep!*: de manera indiscutible, l'eina de projecció més important del lectorat és *Ep! La pàgina dels estudiants txecs de català*. Llançada a la xarxa el 24 de novembre del 2000 (a proposta de la idea original de dos dels estudiants *històrics*, Vladislav Knoll i Vaclav Tutr), i amb adreça a <http://www.epep.cz>, aquesta pàgina és una plataforma mediàtica i didàctica fenomenal. El seu contingut, d'un alt atractiu visual i amb nombroses fotografies, es troba distribuït al llarg de 6 seccions diverses: Informació

²⁵ La xifra anual de pamflets distribuïts per aquest concepte se situa al voltant dels 1.500.

²⁶ La xifra de persones diferents contactades amb el sistema electrònic per a cada acte organitzat és superior a les 500.

²⁷ D'altres mitjans de comunicació en què el lectorat ha estat notícia són: pel que fa a la premsa escrita, Diari d'Andorra, Última Hora i Diari de Balears; Catalunya Ràdio sense fronteres, Capital: la ràdio de l'ADICCA, Ràdio Nacional d'Espanya i Ràdio Praga, pel que fa a l'àrea radiofònica; en el camp audiovisual, Televisió d'Andorra, etc.

general (cursos -assignatures, horaris, etc.-, activitats, Arca, beques, diplomes de llengua); “Estiu viu en català” (campus, UCE, Gironella); “Conèixer països” (Andorra, Txèquia), “Cultura” (Pa amb tomata -amb articles d’estudiants sobre experiències personals d’interacció amb el món catalanoparlant-, Biblioteca, himne nacional d’Andorra), “Virtual, digitalllll” (Catàleg bibliogràfic en línia, Diccionari virtual català-txec i txec-català, Gramàtica de la llengua catalana -en txec- de Diana Moix en línia, Baixar -diversos arxius d’interès catalanístic a l’abast del públic), “Divertiment” (Fotogaleria -arxiu fotogràfic de gran part dels actes organitzats-, xat, Ràdio *Ep!*), i, finalment, “Altres” (enllaços, cercar a la pàgina, qüestions -dirigides a la redacció de la pàgina-, llibre de visites i enquestes).

És important subratllar que la pàgina és, a més a més, consultable en una versió especial en llengua txeca.

Per fer-se una idea de l’impacte d’*Ep!*, n’hi ha prou a dir que, en el moment d’escriure aquestes ratlles,²⁸ la pàgina comptava amb 21.537 visites, xifra que equival al més que notable nombre de 512 visites mensuals.

3. Aplicació de les noves tecnologies a l’activitat didàctica

L’aprofitament dels nombrosos avantatges que ofereix la tecnologia virtual ha estat primordial. En aquest sentit, i a part d’altres projectes menys impactants, però no per això menys significatius (activació de xats amb estudiants de català procedents d’altres països, trobades virtuals, a través del programa Netmeeting –i amb canó de projecció–, amb polítics i estudiants universitaris d’Andorra, elaboració d’un catàleg informatitzat i en línia de tot el fons bibliogràfic de catalanística existent a l’Institut d’Estudis Romànics i a ARCA, digitalització de diversos projectes de diccionaris txec-català i català-txec –també actualment a la xarxa gràcies a la pàgina web pròpia–, digitalització de la gramàtica de la llengua catalana en txec de Diana Moix, etc.), cal esmentar “Ràdio *Ep!*”, un projecte de ràdio digital en català creat sota la direcció de l’estudiant Vit Klouček. Fins ara, ja se n’han elaborat tres edicions completes,²⁹ cadascuna de les quals entre 30 i 50 minuts de durada. Amb un rerefons amè i divertit de música en català i altres accions, els temes tractats han estat els següents: entrevista especial amb Miquel Calçada i Olivella, *Mikimoto*; reportatge de la visita dels estudiants txecs al lectorat de català de la Universitat Eötvös Loránd de Budapest, entrevista amb la professora de ball Bàrbara Sastre Rosselló i, finalment, un especial II Col·loqui de catalanística txeca, amb una entrevista al professor Til Stegmann, catedràtic de català de la Universitat J. W. Goethe de Frankfurt am Main (Alemanya), i al cantautor andorrà Jordi Botey.³⁰

28 25 de juny del 2005.

29 27 d’octubre del 2003, 11 de desembre del 2003 i, finalment, 28 de maig del 2004.

30 Actualment s’està gestant un projecte d’ensenyament de català per Internet.

4. Centralització de l'activitat catalanística en un espai únic

Un altre dels projectes impulsats directament des del lectorat de català ha estat la centralització de la principal oferta de catalanística (classes de llengua i activitats culturals) en una aula especial: l'Aula de recursos de català Carlemany.

A l'aula també es concentren la gran majoria dels recursos bibliogràfics de catalanística existents a la Universitat, i tota una sèrie de recursos informàtics (particularment, ordinadors amb connexió a Internet) per a consulta dels estudiants.

Tot i que, i amb el vistiplau (verbal) de la Universitat, Arca es va inaugurar formalment el 6 de maig del 2002,³¹ aquesta institució acadèmica³² mai no ha volgut signar el conveni de regularització de l'ús que el Govern d'Andorra l'hi va presentar formalment el 23 d'abril del 2003.³³ Força significatiu és el fet que, tot i les insistències fetes en aquest sentit, en el curs 2004-5 la Universitat Carolina no ha volgut assignar cap hora (en concepte de consulta virtual/bibliogràfica i desenvolupament d'activitats culturals) a Arca, per la qual cosa resta actualment del tot inactiva en aquest camp (únicament s'hi desenvolupen les classes de llengua).

5. Creació i coordinació de projectes de dinamització lingüística i cultural dins el territori catalanoparlant per a estudiants universitaris de català de fora del domini lingüístic (no només txecs): el Campus universitari de la llengua catalana Mallorca-Andorra.

Sens dubte, l'activitat més ambiciosa portada mai a terme pel lectorat de català de Praga és el Campus universitari de la llengua catalana Mallorca-Andorra, sorgit com a eina divulgativa del català entre els estudiants de la Carolina, i alhora com a macroprojecte de promoció del català i la cultura dels països de llengua catalana, d'abast ja clarament internacional.

En aquest sentit, la idea original del Campus es gesta directament al lectorat de català txec, com a reacció davant la impossibilitat de les Jornades internacionals de llengua i cultura catalanes de Gironella d'absorbir l'aleshores excessiva demanda per a cursos d'aquest tipus. El lectorat de Praga, conjuntament amb l'Àrea de Formació d'Adults del Govern d'Andorra, tindrà al seu càrrec l'organització, la coordinació i la posada en pràctica del programa que ambdós organismes van elaborar en la primera edició (estiu del 2002). La Direcció General de Política Lingüística de les Illes Balears, en col·laboració amb el Govern d'Andorra, en serien, en canvi, els patrocinadors. A partir del 2003, el recentment creat Institut Ramon Llull va passar a assumir-ne la responsabilitat organitzativa i el patrociniament en l'apartat illenc, el

³¹ Amb una delegació diplomàtica desplaçada especialment d'Andorra per a l'ocasió (vegeu el punt 4) de l'apartat 3.2.1.2).

³² La qual, i gràcies a la iniciativa del lector, hi va consentir passivament 5 i 7 hores setmanals (en concepte de consulta virtual, bibliogràfica i de realització d'activitats culturals) durant els cursos acadèmics 2002-3 i 2003-4.

³³ En virtut de les gestions de la directora d'Ensenyament Superior del Govern d'Andorra, Maria Pubill.

lectorat va realitzar les tasques de coordinació, elaboració i implementació programàtica (a Mallorca), mentre que l'Àrea de Formació d'Adults del Govern d'Andorra es va tornar a ocupar del finançament econòmic i del programa a Andorra.

L'objectiu del Campus és l'ensenyament de la llengua catalana i la cultura de Mallorca, d'Andorra i de tots els països de llengua catalana, en general, dins un ambient lúdic i divertit, però també autèntic, a trenta estudiants universitaris no catalanoparlants d'aquesta llengua d'arreu del món. Per això mateix, es combinen, durant les tres setmanes que dura (dues a Mallorca i una tercera a Andorra), les classes de català amb conferències sobre cultura i altres activitats més amenes (excursions, visites, esports, etc.) de descobriment cultural i geogràfic del territori.³⁴

A títol de resum, es pot afirmar que, tot i incloent-hi les xifres de l'últim Campus (encara per realitzar, però del qual ja es disposa de dades), en les quatre edicions fins ara desenvolupades hi hauran participat 108 estudiants, procedents de 21 nacionalitats diferents (japonesa, francesa, occitana, espanyola, gallega, nord-americana, anglesa, costa-riquenya, russa, ucraïnesa, txeca, polonesa, italiana, romanesa, hongaresa, alemanya, eslovaca, basca, sarda, mexicana i croata) i pertanyents a 37 universitats d'arreu del món: Universitat Carolina de Praga i Universitat d'Economia de Praga (República Txeca); Universitat de Tolosa, Universitat de Provença, Universitat de Lamartine i París-Sorbona (París IV); Universitat de Barcelona, Universitat del País Basc (UPV/EHV), Universitat de Granada, Universitat de Múrcia, Universitat de Santiago de Compostel·la i Universitat de Salamanca (Estat espanyol); Middelbury College i Universitat d'Illinois a Urbana-Champaign (Estats Units); Universitat Metropolitana Castro Carazo i Universitat Isaac Newton (Costa Rica); Universitat Estatal Lomonósov de Moscou, Universitat de Pedagogia Lenin i Universitat de Sant Petersburg (Rússia); Universitat de Varsòvia, Jaguel·lònica i Adam Mickiewicz (Polònia); Suor Orsola Benincasa, Universitat dels Estudis de Càller i Universitat Ca'Foscari de Venècia (Itàlia); Universitat de Bucarest i Universitat d'Arquitectura i Urbanisme Ion Mincu de Bucarest (Romania); Eötvös Loránd de Budapest (Hongria); Universitat Lliure de Berlín, Universitat de Friburg, Universitat de Leipzig, Universitat Johann W. Goethe i Universitat d'Albert-Ludwig (Alemanya); Universitat de Liverpool i Universitat de Swansea (Regne Unit); Universitat Nacional Autònoma de Mèxic (Mèxic) i Universitat de Ljubljana (Eslovènia).

6. Centre promotor de beques per a cursos de català d'estiu dins el territori catalanoparlant per a estudiants universitaris de català de fora del domini lingüístic (no només txecs).

Aquesta ha estat indubtablement una de les activitats més importants en l'aparat de promoció. Entre els anys 1999-2005 el lectorat de Praga ha distribuït 79

³⁴ Des de l'edició del 2004, l'estada a Mallorca s'ha reduït a 10 dies; i, a partir del 2005, la ciutat de Barcelona s'incorporarà, sembla que de manera definitiva, en el projecte.

beques per a 5 cursos de català d'estiu diferents (Campus, 37; Universitat Catalana d'Estiu, 33; Jornades internacionals de llengua i cultura catalanes de Gironella, 4; cursos intensius de català del Govern de les Illes Balears, 4; i cursos de català d'estiu de l'Escola Oficial d'Idiomes de Barcelona, 1). El nombre d'universitats subvencionades ha estat de 7 (Universitat Carolina de Praga, 63 beques; Universitat Eötvös Loránd de Budapest, 5 beques; Universitat Estatal Lomonósov de Moscou, 4 beques; Universitat Jaguel·lònica i Universitat Adam Mickiewicz de Polònia, 4 beques; Universitat de Bucarest, 2 beques; Universitat de Ljubljana, 1 beca). En total, s'han assignat ajuts per valor de 35.545 euros, gràcies a la col·laboració i el patrociniament de nou institucions diverses (Govern d'Andorra i Societat Andorrana de Ciències, 8.640 euros; PRO.MED.AND, 8.400 euros; Universitat Catalana d'Estiu, 7.455 euros;³⁵ Fundació Congrés de Cultura Catalana, 3.600 euros; Universitat de les Illes Balears i Caixa de Pensions i Estalvis de Balears Sa Nostra, 3.400 euros; Govern de les Illes Balears, 3.200 euros; i Ajuntament d'Artà, 850 euros).

El total dels fons econòmics administrats pel lectorat de la Carolina com a beques per a cursos de català d'estiu representa un 67% dels ajuts assignats per aquest concepte per dues institucions de promoció global de la llengua i la cultura catalanes a l'exterior (Fundació Congrés de Cultura Catalana, fins al 2001, i Institut Ramon Llull, des del 2002). És també important el fet que, i alhora, la distribució dels ajuts de Praga s'ha efectuat de manera molt més constant i ininterrompuda que no pas la procedent dels macroorganismes de promoció general.

Els anteriors punts 5) i 6) reflecteixen de manera inequívoca la progressiva *internacionalització* que el lectorat de català de la Universitat Carolina de Praga ha anat experimentat amb el transcurs dels anys, de manera que actualment ja no és solament un *lectorat* de la llengua (i la cultura) d'Andorra (i de la resta de països catalanoparlants) a Txèquia, sinó que és també, i sobretot, un centre de promoció fonamental en l'àrea de la catalanística, referent quasi obligat per a moltes altres institucions d'arreu del món que operen en el camp de la projecció del català a l'exterior.

3.2.3. Pragmatisme

El principal missatge que s'intenta transmetre a l'estudiant des del lectorat és que el català, codi viu sustentat al seu darrere per una cultura jove i interessant, és una llengua especialment *pràctica*: ja que el català *serveix*, i això tant a escala professional (currículum i consecució de llocs de treball), com també ja més personal (establiment de relacions amistoses i sentimentals).

³⁵ Els ajuts de la Universitat Catalana d'Estiu (UCE) no fan referència a cap quantitat econòmica, ja que han estat assignats en forma de "beca de treball" (participació gratuïta en la UCE a canvi de col·laboració en les tasques organitzatives de la Universitat). A l'hora del tancament de la redacció del present estudi, l'assignació becària d'enguany per aquest concepte (2.500 euros) restava pendent de confirmació.

D'aquesta manera, i seguint les línies d'una estratègia de màrqueting vàlida, es pot oferir un producte atractiu, del tot competitiu.³⁶

3.2.4. *Productivitat*

La gestió de recursos del lectorat ha d'estar basada, finalment, en l'anomenat factor de la *productivitat*: obtenció del màxim rendiment amb el menor cost possible. En altres paraules, el producte ofert pel lectorat ha de ser *rendible*, i això sobretot pel que fa a l'esforç econòmic.

En aquest sentit, la productivitat del lectorat de català de Praga es pot observar, per exemple, en relació amb les àrees següents:

1. *Organització d'activitats culturals*

El nombre d'activitats culturals subvencionades (totalment o parcialment) pel Govern d'Andorra representa tan sols un 26% del total, la qual cosa significa que el 74% de tot el programa cultural es porta a terme sense cap mena de despesa directa per a aquest ens. Curiosament, aquesta xifra coincideix quasi al 100% amb la incidència de les activitats culturals amb temàtica andorrana (25% sobre el total: vegeu els apartats 3.2.1.2).

A més a més, es pot constatar que, en el transcurs d'aquests sis últims anys (comparant el curs 1999-2000 amb el 2004-5), amb solament doble pressupost real s'han assolit quasi 4 vegades (3,7) més d'activitats culturals globals i 5 cops (5,25) més d'actes de naturalesa estrictament andorrana (vegeu secció 3.1.3).

2. *Adquisició de material bibliogràfic*

El projecte d'informatització del catàleg realitzat a iniciativa del lector ens permet constatar que un 77% (1.725 obres) de tots els materials de catalanística actualment dipositats a Arca i a l'Institut d'Estudis Romànics (2.237 obres) s'han aconseguit durant els últims 6 anys (xifra bastant espectacular si es té en compte, i tal com hem anotat anteriorment, que els estudis de catalanística a la Universitat Carolina s'inicien, de fet, al final del segle XIX i que el lectorat de català ja existeix des del curs 1991-92).

Han contribuït en aquesta ingent allau bibliogràfica 74 institucions diferents d'arreu dels països de llengua catalana, entre els quals cal destacar-ne tres: el Govern d'Andorra, la Direcció General de Política Lingüística de la Generalitat de Catalunya i el professor Tilbert D. Stegmann, de la Universitat J. W. Goethe de Frankfurt am Main, Alemanya.³⁷

³⁶ És clar que l'èxit d'aquest plantejament resta en absoluta dependència amb les orientacions de les polítiques lingüístiques aplicades en els diversos territoris catalanoparlants.

³⁷ Un projecte prou interessant en aquest sentit és la petició de material bibliogràfic que es va realitzar des del lectorat a final del 2001 a unes 300 editorials d'arreu del territori catalanoparlant (totes les associades al Gremi d'Editors de Catalunya i a l'Associació d'Editors en Llengua Catalana).

En termes de rendibilitat, el Govern ha aportat solament una quarta part (o, el que és el mateix, 443 obres) de tot aquest material.

Altrament important és assenyalar que en el sis anys objecte d'estudi, els estudiants han adquirit, gràcies a les gestions del lectorat, i sense cap mena de cost de tramesa,³⁸ 244 obres de catalanística (diccionaris i gramàtiques), el que equival a la més que notable xifra de 40 obres per curs acadèmic.

3. *Gestió de beques*

Finalment, només hem d'indicar que, tal com ja s'ha esmentat al punt 6 de la secció 3.2.2, la contribució del Govern d'Andorra en concepte de borses d'estudi no arriba ni a una quarta part (24,30%) del total de beques distribuïdes pel lectorat.

Com ja s'ha deixat intuir repetides vegades, aquesta eficiència del lectorat implica necessàriament, i en un marc que posa una cura especial a aprofitar l'indiscutible atractiu de Praga com a ciutat, un enorme treball de gestió diplomàtica i de contacte intens amb multitud d'institucions.³⁹

3.3. Resultats

L'últim nivell que ens obliga a analitzar el model analític aplicat són els resultats, els quals s'estudien sobre la base de cinc punts: la projecció d'Andorra, l'avaluació quantitativa i qualitativa dels estudiants de llengua, les publicacions assolides, l'impacte social i, finalment, l'impacte universitari oficial.

3.3.1. *Projecció d'Andorra*

Tal com ja queda àmpliament demostrat a les seccions 3.2.1.2, 3.2.2 i 3.2.4, l'estratègia organitzativa seguida pel lectorat (mitjançant l'elevada quantitat d'actes culturals de contingut andorrà, com també per la gran significació mediàtica i institucional) garanteix una projecció excepcional d'Andorra a l'exterior.

3.3.2. *Avaluació quantitativa i qualitativa dels estudiants de llengua*

3.3.2.1. *Avaluació quantitativa*

Pel que fa a l'avaluació quantitativa detallada dels estudiants de llengua del lectorat durant el període objecte d'estudi, i tenint en compte els estudiants inscrits,

³⁸ Gràcies a la gentilesa d'Adriana Pujol, de la Direcció General de Política Lingüística de la Generalitat de Catalunya.

³⁹ Dè les quals, i a títol d'exemple, caldria esmentar: El COFUC del Govern de les Illes Balears, la Institució de les Lletres Catalanes, la Direcció General de Política Lingüística de la Generalitat de Catalunya, l'Ambaixada Espanyola a Praga, el Consell de Mallorca, l'Institut d'Estudis Baleàrics, la Direcció General de Política Lingüística de les Illes Balears, etc.

el nombre total d'alumnes quasi s'ha sextuplicat (dels 24 del curs 1999-2000 s'ha passat, durant l'any acadèmic 2004-5, a l'espectacular xifra de 136). Per nombre d'estudiants reals (o sigui, que acaben el curs i hi assisteixen regularment), la xifra quasi s'ha triplicat (de 19 a 56). En tot cas, i prenent aquestes dades com a índex d'avaluació de l'eficiència del lectorat, es pot dir que l'augment d'estudiants experimentat (per 6 o per 3) supera amb escreix l'augment d'inversió real realitzada en el lectorat en el mateix període (per 2). La gran diferència entre els estudiants inscrits i els reals (al voltant del 50%) és deguda a dos factors principals: la manca d'espai (aules) i de personal docent suficient que pugui fer front a la més que notable demanda existent,⁴⁰ en primer lloc, i la inexistència, a hores d'ara, d'un sistema d'assignació de crèdits global per a qualsevol persona universitària que estudiï català, en segon.⁴¹

A títol comparatiu, i a partir de les dades obtingudes dels arxius interns de l'Institut Ramon Llull (vegeu l'apartat bibliogràfic), es pot constatar que durant el curs 2003-4⁴² el nombre d'estudiants inscrits en l'assignatura de llengua catalana al lectorat de la Universitat Carolina de Praga (136) era més de quatre vegades superior a la xifra mitjana per lectorat d'alumnes de llengua inscrits a tota la xarxa del Llull (32,8 estudiants de mitjana: 93 lectorats amb un total de 3.058 alumnes).⁴³

Així mateix, el nombre d'estudiants de llengua catalana el curs 2004-5 (amb el seu únic lector, fet molt important) superava en un 69,68% la xifra d'alumnes de tot el Departament de Romanès de la Universitat Carolina (33 estudiants i 9 pro-

40 Una dada interessant en aquest sentit és que, per primer cop en tota la història del lectorat, l'allau de demanda per als cursos de primer nivell durant l'últim any 2004-5 obliga a recórrer a la mesura del *numerus clausus*, tot fixant el màxim permès d'estudiants principiants en 80. Més d'un centenar de persones (105) va lliurar aleshores la seva fitxa d'inscripció per als cursos de nivell A. D'aquest conjunt se'n pogueren comptabilitzar 90 amb perfil universitari: 62 –un 58% del total– de la Carolina, 23 –un 21%– de la Universitat d'Economia i, finalment, 7 –un 7%– procedents d'altres institucions acadèmiques. El pes dels estudiants de l'Institut d'Estudis Romànics i del Departament d'Hispaniques de la Universitat Carolina hi fou, en canvi, del tot irrellevant (del 4,7% i el 3,8%, respectivament).

41 Prou il·lustratiu és el fet que la ràtio de permanència en el lectorat (proporció reals/inscrits) per al curs acadèmic 2004-5 ha estat del 66,66% per als estudiants de l'Institut d'Estudis Romànics (tots han aprofitat la possibilitat d'obtenció de crèdits) i de solament la meitat (33,66%) per a la resta d'estudiants universitaris (els quals, malauradament, no tenen dret a cap crèdit amb l'estudi d'aquesta llengua).

42 Només es disposa de les dades referents a aquest any.

43 Aquestes xifres de l'IRL no equivalen en cap cas a persones físiques diferents, pel fet que moltes de les assignatures de llengua solament duren un semestre i, per tant, és possible que el mateix alumne (que es compta sempre com a nou estudiant) cursi una altra assignatura de llengua durant el segon període de l'any acadèmic. A Praga, en canvi, no es produeix la possibilitat de repetició en el recompte, ja que tots els cursos que s'hi imparteixen són de dos semestres complets. En aquest sentit, la diferència entre el lectorat de català de la Universitat Carolina de Praga i la mitjana de lectorats de la xarxa de l'IRL en concepte d'alumnes inscrits encara hauria de ser, probablement, bastant superior.

La comparació no es pot efectuar a escala real (nombre d'estudiants que acaben el curs), ja que l'IRL no disposa d'aquest tipus de dades.

fessors diferents), alhora que era pràcticament equivalent a la de persones cursant estudis al Departament de Portuguès (63 estudiants i 13 professors diversos).⁴⁴

3.3.2.2. *Avaluació qualitativa*

Una mesura excel·lent per valorar el nivell de qualitat dels estudiants de llengua del lectorat són les qualificacions obtingudes en els exàmens oficials de català (el Certificat internacional de català, o CIC, de la Direcció General de Política Lingüística de la Generalitat de Catalunya, del 2000 al 2001, i les anomenades Proves d'aptitud de llengua catalana, de l'Àrea de Formació d'Adults del Govern d'Andorra, entre el 2002 i el 2005).

El nombre total d'inscrits en aquestes proves els últims 6 anys ha estat de 193 persones (la qual cosa equival a una mitjana de 32,16 persones anuals), un 61,65% de les quals (119) corresponen al nivell A; un 25,38% (49) al B, i, finalment, un 12,97% (25) al C.⁴⁵ Per adonar-se de la importància d'aquestes xifres, es pot afirmar que els últims tres anys la mitjana d'inscrits a les proves oficials de llengua catalana de la Universitat Carolina de Praga (34 persones) és dues vegades i mitja superior (251,29%) al de la mitjana d'alumnes presentats en aquests mateixos nivells⁴⁶ a la resta de lectorats de l'Institut Ramon Llull (13,53 per lectorat).

En termes qualitatius (ràtio d'aprovat/presentats), la mitjana assolida en aquests darrers sis anys se situa al voltant del 89% (163 persones presentades, de les quals 145 han superat satisfactòriament la prova).⁴⁷ La qualificació mitjana de tots els examinands en el període 2002-5 seria del 73,48% (Bé).⁴⁸

Fent una comparació de l'evolució dels resultats d'aquestes proves (tant en nombre d'inscrits com també en qualificacions obtingudes) entre el 2000 i el 2005, es poden extreure les conclusions següents:

1. L'augment del nombre d'inscrits (doble: de 18 a 36) és equivalent a l'augment de la inversió real global efectuada en el lectorat en aquest període.⁴⁹

44 Dades extretes dels arxius interns de l'Institut d'Estudis Romànics de la Universitat Carolina i de la pàgina web d'aquesta Universitat (consulteu referències bibliogràfiques).

45 L'elevat nombre dels dos primers anys, que supera, fins i tot, el total d'estudiants del lectorat de Praga, és deguda a l'important influx d'alumnes procedents de la Universitat Masaryk de Brno, en què encara no es convocaven aquestes proves, i de la Universitat de České Budějovice, on durant el curs 2000-1 es va ensenyar català. Aquestes xifres pugen a 10 estudiants en la convocatòria del 2000 i a 18 en la del 2001.

46 Bàsic (o A), Elemental (o B) i Intermedi (o C del Govern d'Andorra).

47 El percentatge exigít per aprovar és, en tots els nivells, del 60%.

48 No ens és possible referir-nos al període comprès entre el 2000-1 per manca de dades sobre les qualificacions exactes.

49 Per a la convocatòria del 2000 només es tenen en compte els estudiants inscrits procedents estrictament del lectorat de la Universitat Carolina de Praga (vegeu la nota 46).

2. Tot i que els dos últims anys es tornen a recuperar els nivells de qualitat inicials (mesurats en relació amb la ràtio aprovats/presentats), es produeix un empitjorament de la qualitat global, el qual és molt més perceptible en les notes mitjanes assolides en els nivells superiors de llengua (B+C): decrement del 82,50% -2000- al 69,22% -2005.
3. Igualment, disminueix notablement l'impacte de les proves oficials de llengua en la població estudiantil de Praga (mesurada mitjançant la ràtio d'estudiants presentats/nombre total -real- d'estudiants del lectorat), d'un 94,73% a un 58,9%.

Les disminucions tractades als punts 2) i 3) són degudes principalment a l'efecte combinat de quatre factors fonamentals: l'augment, durant aquest lapse temporal, d'estudiants sense coneixement de cap llengua romànica (del 0% al 22%); l'increment de la ràtio nombre d'estudiants/nombre de professors (de 19 a 56),⁵⁰ l'augment del nombre d'activitats culturals gestionades pel lectorat (de 14 a 52) sense increment paral·lel de personal destinat a aquest efecte i, finalment, el decrement d'hores de classe setmanals (de 18 a 14,5).

3.3.3. Publicacions

En aquests sis anys es pot constatar en el lectorat una important activitat en l'àrea de publicacions. Així, doncs, es registren tres publicacions assolides i sis més en projecte, les quals detallem a continuació:

- 1) Universitat de Lleida (2003): *Václav Havel: Una trajectòria, una investidura*. Lleida: Edicions de la Universitat de Lleida.
Conté la lectura poètica íntegra dels estudiants del lectorat celebrada el 3 de desembre del 2002 a la Universitat Carolina de Praga en ocasió de la investidura de Václav Havel com a *doctor honoris causa* per la Universitat de Lleida.
- 2) Frías-Conde, Xavier; Andreu Bauçà i Sastre (eds.) (2005): *Verba et terra: Antologie Současné Katalánské a Galicijské Poezie*. Pontevedra: Ministeri d'Educació, Cultura, Joventut i Esports del Govern d'Andorra, i Romania Minor.
Recull de la traducció al txec d'una selecció de poemes en català dels escriptors andorrrans Teresa Colom i Manel Gibert Vallès, Sebastià Alzamora (Mallorca) i Hèctor Bofill (Barcelona), i en gallec dels poetes Rafa Yáñez Jato i Xavier Frías-Conde.
- 3) Traducció al txec de l'obra *La pell freda*, d'Albert Sánchez Piñol (Praga: Mladá Fronta, 2005), per Vít Klouček, estudiant del lectorat.

⁵⁰ De fet, en haver-hi hagut sempre un sol lector, aquesta ràtio coincideix exactament amb el nombre d'estudiants del lectorat. Compareu aquesta elevada ràtio del lectorat, per exemple, amb la de l'Institut d'Estudis Romànics de la Universitat Carolina, d'una mitjana de 7,8, més de set vegades menor (per departaments, les xifres serien de 7,4 per a italià, 7,3 per a francès, 5,76 per a hispàniques, 4,8 per a portuguès, i, finalment, 3,6 per a romanès).

- 4) *Actes del I Col·loqui de catalanística txeca* (Universitat Carolina de Praga, 24 d'abril del 2002), en projecte, a càrrec del Govern d'Andorra.
- 5) *Curs d'iniciació a la lingüística iberoromànica*, del professor Xavier Frías-Conde (Universitat Carolina de Praga, del 14 al 17 d'abril del 2003), en projecte, a càrrec del Govern d'Andorra.
- 6) Traduccions dels *Seminaris de traducció poètica català-txec/txec-català* (Universitat Carolina de Praga i Universitat de Masaryk de Brno, del 22 al 25 d'abril del 2003), en projecte, a càrrec del Govern d'Andorra.
- 7) *Actes del II Col·loqui de catalanística txeca* (Universitat Carolina de Praga, del 16 al 18 d'abril del 2004), en projecte, a càrrec del Govern d'Andorra.
- 8) *Diccionari català-txec/txec-català*, ambiciós projecte aprovat pel Govern d'Andorra i ja en curs de redacció per Jan Schejbal.
- 9) Un manual d'introducció a la literatura catalana, en txec, del lector d'aquesta disciplina a la Universitat Carolina de Praga, Marek Říha, gràcies a una beca atorgada per la Fundació Felícia Fuster i al futur suport del Govern d'Andorra per a la impressió de l'obra.

3.3.4. *Impacte social*

L'impacte social del lectorat de català de Praga en aquest lapse de temps ha estat del tot significatiu. Les gestions directes d'aquesta institució en el camp laboral han permès trobar feina (més o menys important) a 16 persones diferents (una mitjana de quasi 3 per any). Destaquen molt particularment: el cas d'un empresari català, el qual, des de fa dos anys, recluta del lectorat estudiants per al seu negoci, a cavall entre Catalunya i Praga; dos alumnes més, amb ocupació laboral estable al sector de l'hoteleria a Andorra, pel seu coneixement de rus i català, i finalment, el d'un altre estudiant, contractat per una empresa establerta a Praga com a intermediari en les seves relacions Txèquia-Andorra.

Però si és rellevant la presència del lectorat en el camp econòmic, també ha estat força influent la seva acció en l'àrea de les relacions sentimentals. Sense tenir en compte els resultats obtinguts pel Campus (una vertadera revolució en aquest sentit), en els últims sis anys el lectorat ha actuat així mateix de *plataforma romànica*, tot oferint el camp adequat per a l'establiment de relacions serioses, dues de les quals amb catalanoparlants, a 12 estudiants diferents.

Del tot impossible seria mencionar, finalment, l'efecte positiu en el camp de les relacions amistoses, nombrosíssimes al llarg d'aquest temps.

3.3.5. *Impacte oficial universitari*

En clar contrast amb els anteriors resultats, l'impacte oficial universitari del lectorat a la Carolina ha estat bastant irrellevant, tal com intentarem demostrar tot seguit amb l'anàlisi de tres indicadors primordials: el nombre d'estudiants amb crèdits pels estudis d'aquest idioma, la xifra d'alumnes que han triat el català com a 2a llengua romànica i, finalment, el nombre de tesines de catalanística produïdes.

3.3.5.1. *Crèdits*

Durant l'últim any acadèmic, el nombre d'alumnes als quals es van assignar crèdits (en forma de *zápočet* -crèdit estricte- o *zkouška*, examen) per l'estudi de català va ser tan sols de 6 (tots ells, és clar, de l'Institut d'Estudis Romànics). En aquest sentit, i tenint en compte la xifra total d'estudiants de romanística a la Carolina aleshores (454), es pot afirmar que la incidència del català ha estat únicament de l'1,32%. Incloent-hi els alumnes que han obtingut crèdits per raó dels seus estudis de literatura catalana (3), el percentatge pujaria fins a l'1,98%.

Si comparem aquesta xifra amb la corresponent a les 5 llengües romàniques principals, en termes *oficials*, de la Carolina, obtindríem les proporcions següents: espanyol, 31,7%; francès, 29%; italià, 18%; portuguès, 14,1% i, finalment, romànes, amb un 7,2%.

3.3.5.2. *Català com a segona llengua romànica*

Altrament, pel que fa referència a l'últim any acadèmic 2004-5, solament 1 estudiant ha elegit el català com a segona llengua romànica. Des d'aquest punt de vista, la incidència d'aquesta llengua en tot el conjunt de romanística seria únicament del 0,22% o, el que és el mateix, pràcticament nul·la (compareu aquest nombre, per exemple, amb els 11 alumnes de la Universitat Eötvös Loránd de Budapest que, i en el mateix període, van seguir el Programa d'especialització en filologia catalana).

3.3.5.3. *Tesines sobre catalanística*

Finalment, i quant a la importància de les tesines de catalanística de finals de carrera, la incidència del català per aquest concepte entre el 1949 i el 2004 (període per al qual es disposa de dades) ha estat de l'1,75% (6 sobre un total de 344).

Els títols dels treballs (que tradueixo al català) presentats són els següents:

- 1) CHADRABOVÁ, Vladimira (1967): "La funció dels verbs ser i estar en espanyol i català".

- 2) KREJČOVÁ, Marie (1973): “Comparació del sistema verbal en espanyol i català”.
- 3) FISCHER, Pavel (1990): “Característiques lingüístiques del català”.
- 4) ŘÍHA, Marek (1996): “Els començaments de la catalanística txeca: l’obra de Ramon Llull i Jacint Verdaguer a Txèquia”.
- 5) MICKA, Martin (2001): “Josep Maria Benet i Jornet i el teatre català modern”.
- 6) PEPŘLOVÁ, Jaroslava (2001): “Noves formes del drama en el teatre d’avantguarda català”.⁵¹

4. CONCLUSIONS

Tal com demostren les línies anteriors, el curs acadèmic 1999-2000 enceta un nou capítol en la història dels estudis de catalanística a la Universitat Carolina de Praga. Mitjançant la implementació d’un mètode efectiu (i revolucionari) que ha sabut captar i gestionar eficientment els recursos necessaris, potencials i institucionals principals, s’ha assolit una promoció internacional de la llengua i la cultura d’Andorra (i, per extensió, de la resta de països de la llengua catalana) sense precedents.

Aquestes profundes transformacions experimentades ens permeten a hores d’ara de parlar ja no solament d’un simple lectorat, sinó sobretot d’un centre de promoció internacional lingüístic i cultural d’Andorra (i la resta d’àrees catalanoparlants); en definitiva, i si tant voleu (permeteu-me l’expressió), d’una mena de *microinstitut* Ramon Llull andorrà.

L’interès i l’aportació ingent de recursos procedents del coprincipat pirinenc, l’empresa PRO.MED.AND i, finalment, la multitud de persones i institucions, txeques i catalanoparlants alhora (que, i molts cops voluntàriament, s’han engrescat de bon grat en el projecte), contrasta fortament amb l’actitud de la Carolina, entitat que, tot contemplant el català com a simple *curiositat acadèmica*, i en un clara estratègia d’imposició del poder elitista de la “buro-cràcia” sobre el de la “demo-cràcia”, ha passat els últims anys de l’absoluta passivitat inicial a una posició clarament contrària a aquesta expansió.

A part de la manca d’implicació formal universitària, fet que ha comportat una incidència de la catalanística poc més que simbòlica en l’esfera acadèmi-

51 Així mateix, al final de 2004 l’estudiant Vit Klouček va presentar la seva tesina *L’exili català a Mèxic: la imatge de Mèxic en la prosa catalana d’exili*, i actualment Iva Podzimková n’està redactant una altra: *La narrativa de Quim Monzó*, que es lliurarà al final de l’any.

És important observar, d’altra banda, que tots aquests treballs es realitzen durant períodes en què hi ha hagut l’oportunitat de cursar estudis de catalanística a la Universitat Carolina (els dos primers, durant el període de Diana Moix; el del 1990, en l’època del professor Zavadil; i, finalment, la resta ja com a conseqüència directa del lectorat de català del Govern d’Andorra).

ca oficial, l'espectacular increment d'activitat generada no ha anat seguit per un augment paral·lel de certs tipus de recursos (humans -nombre de professors/lectors- i materials -en especial, hores d'aula disponibles), la qual cosa ha donat lloc, a la vegada, a una perceptible disminució qualitativa dels estudiants de llengua.

Per això mateix, i ja a mode de conclusió, per tal d'acostar posicions i aconseguir el necessari i indispensable suport acadèmic oficial, i alhora una adaptació coherent, legal i real, als importants canvis assolits, és urgent la negociació i la signatura d'un nou conveni de col·laboració del Govern amb la Universitat. Mitjançant un enfocament adequat que tingui en compte totes les mancances presents, el document hauria de poder resoldre definitivament els problemes existents, per permetre un aprofitament màxim de la potencialitat actual del català a Praga, i per assegurar la millor projecció de futur possible per a Andorra i la catalanística des de l'excel·lent plataforma oferta per aquest país del centre d'Europa.

BIBLIOGRAFIA DE REFERÈNCIA

BAUÇÀ I SASTRE, ANDREU: Memòries del lectorat de català de la Universitat Carolina de Praga. Des de l'any 1999 fins a l'any 2005.

BAUÇÀ I SASTRE, ANDREU; MIQUEL FONT I SERRALTA: Memòries del Campus Universitari de la Llengua Catalana Mallorca-Andorra, anys 2002, 2003, 2004 i 2005.

FALUBA, KÁLMÁN (2004): "Passat i present de la catalanística hongaresa", ponència presentada en el II Col·loqui de catalanística txeca (Universitat Carolina de Praga, del 16 al 18 d'abril del 2004).

GENERALITAT DE CATALUNYA. Departament de Presidència. Entitat Autònoma del Diari Oficial i de Publicacions: "Anunci de l'Institut Ramon Llull sobre convocatòria de concessió de beques", *Diari oficial de la Generalitat de Catalunya (DOGC)*, núm. 3.891, 26 de maig del 2003, pàg. 10.788.

GENERALITAT DE CATALUNYA. Departament de Presidència. Entitat Autònoma del Diari Oficial i de Publicacions: "Resolució de l'Institut Ramon Llull sobre convocatòria de concurs públic per a la concessió de beques", *Diari oficial de la Generalitat de Catalunya (DOGC)*, núm. 4.351, 29 de març del 2005, pàg. 7.906.

GOVERN D'ANDORRA. Ministeri de Finances. Servei d'Estudis: "Estadístiques. Treball: Salaris mitjans per sectors" [en línia].

<<http://www.estadistica.ad/deebdee1.asp>> [Consulta: 17 juny 2005].

Institut Ramon Llull: “Evolució de les inscripcions. Localitats i nombre d’inscrits” [en línia].

<<http://www.llull.com/llull/actualidad/comunicados.jsp?tema=&id=200505170020&xsl=/docs/plantillas/noticias/noticias.xml>> [Consulta: 27 juny 2005].

SCHEJBAL, JAN (2004): “La llengua catalana i els txecs”, ponència presentada al *II Col·loqui de catalanística txeca* (Universitat Carolina de Praga, del 16 al 18 d’abril del 2004).

ŠINDELKA, VL.: “Nejvyšší průměrné platy jsou ve finančnictví” [en línia].

<<http://www.finance.cz/zpravy/finance/48516/>> [Consulta: 17 juny 2005].

UNIVERSITAT CAROLINA DE PRAGA. Facultat de Filosofia i Lletres. Institut d’Estudis Romànics: “Vyučující” [en línia].

<<http://www.romanistika.ff.cuni.cz/fr/vyucujici/index.htm>> [Consulta: 13 juny 2005].

UNIVERSITAT CAROLINA DE PRAGA. Facultat de Filosofia i Lletres. Institut d’Estudis Romànics: “Diplomové práce” [en línia].

<<http://romanistika.ff.cuni.cz/sp/>> [Consulta: 14 juny 2005].

Arxius interns de la Fundació Congrés de Cultura Catalana (dades gentilesa d’Eva Espadaler i Figueras).

Arxius interns del Govern d’Andorra (dades gentilesa de Joan Ramon Marina Amat, cap de l’Àrea de Formació d’Adults).

Arxius interns de l’Institut Ramon Llull (dades gentilesa d’Ignasi Massaguer i Neus Crisol).

Arxius interns de PRO.MED.AND (dades gentilesa del Dr. Thomas Bares).

Arxius interns de la Universitat Carolina de Praga (dades gentilesa de la secretària de l’Institut d’Estudis Romànics, Jarmila Kopecka).

Arxius interns de la Universitat Eötvös Loránd de Budapest (dades gentilesa del professor Kálmán Faluba).

Arxius interns de la Universitat Masaryk de Brno (dades gentilesa del lector David Utrera).

AGRAÏMENTS

De cap manera no es podria acabar el present estudi sense citar totes les persones que, d'una manera o d'una altra, han aportat el seu granet d'arena per fer possible aquesta gran empresa lingüística i cultural que representa actualment el lectorat de català de la Universitat Carolina de Praga. Sense elles, els resultats obtinguts no haurien assolit, ni de bon tros, el nivell actual. Una menció especial es mereixen, en aquest sentit: el Govern d'Andorra, molt especialment els meus responsables durant tot aquest període, Roser Bastida, ministra d'Educació; Maria Pubill, directora d'Ensenyament Superior, i Joan Ramon Marina Amat, cap de l'Àrea de Formació d'Adults i amic, per haver donat suport a la iniciativa del lectorat i haver-me sabut escoltar tan bé durant aquests sis anys; els doctors Rudolf O. Bares (descansi en pau) i Thomas Bares, de l'empresa PRO.MED.AND, per la seva incondicional labor de mecenatge del lectorat; els incansables Marek Říha, lector de literatura catalana a la Universitat Carolina, i Jan Schejbal, el millor catalanista de la República Txeca, sempre disposats a ajudar i a col·laborar en qualsevol acte de catalanística; tots els estudiants, però molt particularment els alumnes Vladislav Knoll, Vaclav Tutr, Vit Klouček i Barbora Hedbávná, per la seva ferma creença en el projecte andorrà, la nostra llengua i la nostra cultura; Giorgio Cadorini, professor entusiasta de la llengua furlana i gran defensor del català; Adriana Pujol i la Direcció General de Política Lingüística de la Generalitat de Catalunya, per la seva constant tramesa de material bibliogràfic i ajuda i orientació en tot el que fes falta; tots els representants de les institucions patrocinadores de beques del lectorat, especialment Joan Antoni Mesquida, vicerector d'estudiants de la Universitat de les Illes Balears, i Eva Gil, de la Universitat Catalana d'Estiu; Miquel Font i Serralta, del Servei de Normalització Lingüística de l'Ajuntament d'Alcúdia (Mallorca), Joan Melià i Garí, professor del Departament de Filologia Catalana de la Universitat de les Illes Balears i exdirector general de Política Lingüística de les Illes Balears; Ester Franquesa, exdirectora de l'Àrea de Llengua de l'Institut Ramon Llull; Maria Àngels Prats, directora actual de l'Àrea de Llengua de l'Institut Ramon Llull, i Ignasi Massaguer, tècnic d'aquest organisme, per haver cregut en el projecte del Campus; l'amic Xavier Frías-Conde, doctor en Filologia Romànica, pel seu impuls de la romanística en els cercles universitaris de Praga; el professor Tilbert Stegmann, de la Universitat J. W. Goethe de Frankfurt am Main (Alemanya), per la seva més que notable tramesa de material bibliogràfic a la Carolina; Josef Verner (Pepík), per tota la labor de manteniment tècnic del lectorat i la seva bona i puntual predisposició a ajudar i orientar en aquest camp; etc.

Un agraïment del tot sincer a tots ells i també a les desenes, centenars, de voluntaris, particularment d'arreu dels països de llengua catalana, però també de tota la República Txeca i d'altres indrets, els quals, creient en la lluita activa per a

la normalització plena del català i en la utopia que entre tots de segur que un dia construirem, han sabut veure i aprofitar l'oportunitat que els oferia el lectorat i hi han transmès la seva força, energia i entusiasme.